SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 343/2011-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 24. augusta 2011 predbežne prerokoval sťažnosť S., a. s., B., zastúpenej advokátom JUDr. J. D., B., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 3 CoE 15/2011 a jeho uznesením z 13. apríla 2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť S., a. s., o d m i e t a ako neprípustnú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 19. júla 2011 doručená sťažnosť S., a. s. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu

v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 CoE 15/2011 a jeho uznesením z 13. apríla 2011 (ďalej aj „namietané uznesenie“).

Sťažovateľka uviedla, že je právnickou osobou zriadenou z dôvodu vymáhania pohľadávok štátu. Zo sťažnosti a z pripojenej dokumentácie ďalej vyplýva, že sťažovateľka podala návrh na vykonanie exekúcie, a to na základe právoplatného a vykonateľného exekučného titulu, ktorým je zmenkový platobný rozkaz č. k. 16 Zm 102/98-24 vydaný krajským súdom 10. novembra 1998 v spojení s rozsudkom krajského súdu č. k. 16 Cb 1154/1998-87 zo 7. mája 2004, *„ktorým bola spoločnosti P., s. r. o. a A., s. r. o. uložená povinnosť zaplatiť S., a. s., sumu 49.790,88 euro od 7. 8. 1998 do zaplatenia, trovy konania vo výške 2.170,88 euro a trovy námietkového konania vo výške 112,10 euro. Zmenkový platobný rozkaz a rozsudok Krajského súdu Košice nadobudol právoplatnosť pre spoločnosť P., s. r. o. dňa 1. 7. 2004 a vykonateľnosť dňa 5. 7. 2004. Pre spoločnosť A., s. r. o. nadobudol právoplatnosť dňa 8. 7. 2005 a vykonateľnosť 12. 7. 2005.“.*

Okresný súd Trebišov (ďalej len „okresný súd“) vydal 27. októbra 2010 poverenie pre exekútorku, ktorá následne doručila oprávnenej (t. j. sťažovateľke) aj povinným upovedomenie o začatí exekúcie. Nadväzne na to vzniesli povinní u exekútorky námietky proti exekúcii, po preskúmaní ktorých okresný súd dospel k záveru, že je potrebné exekúciu vyhlásiť za neprípustnú a zastaviť ju s poukazom na § 57 ods. 1 písm. g) Exekučného poriadku, pretože je tu iný dôvod, pre ktorý exekúciu nemožno vykonať.

Následne okresný súd vydal 8. decembra 2010 uznesenie č. k. 6 Er 1040/2010-75, ktorým rozhodol o tom, že vyhlasuje exekúciu za neprípustnú a zastavuje ju. Proti označenému uzneseniu okresného súdu podala sťažovateľka v zákonnej lehote odvolanie, na základe ktorého krajský súd uznesením č. k. 3 CoE 15/2011-115 z 13. apríla 2011 napadnuté prvostupňové uznesenie potvrdil.

Sťažovateľka ďalej uviedla, že podala *„proti uzneseniu Krajského súdu Košice dovolanie dňa 16. 6. 2011. S prihliadnutím na štatistickú pravdepodobnosť, že Najvyšší súd SR dovolanie posúdi ako neprípustné a za účelom vyhnutia sa strate práva podať sťažnosť*

pre stratu lehoty v takom prípade, sťažovateľ[ka] *podáva sťažnosť podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky v lehote určenej § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde počítanej od doručenia rozhodnutia súdu druhej inštancie.“.*

Sťažovateľka poukazuje na právnu podstatu namietaného porušenia v sťažnosti označených práv odvolávajúc sa na doterajšiu judikatúru ústavného súdu (napr. IV. ÚS 322/09) a v nadväznosti na to vyjadrujúc názor, že v danej veci sú splnené kritériá na prijatie záveru, že namietaným postupom krajského súdu došlo k porušeniu jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

K namietanému porušeniu sťažovateľkiných práv došlo podľa nej *„z dvoch právne významných príčin:*

1. Krajský súd v Košiciach prekročil svoju právomoc v rámci exekučného konania, keď bez základu v zákone preskúmal vecnú správnosť exekučného titulu; porušil základné právo sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu ustanovené čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, nakoľko napadnuté uznesenie, ktorým odvolací súd potvrdil uznesenie prvostupňového súdu o vyhlásení exekúcie za neprípustnú a jej následné zastavenie nemá zákonný podklad a odopiera oprávnenému ako účastníkovi konania právo na výkon vykonateľného rozhodnutia, ktoré je v zmysle ustanovenia § 41 ods. 1 exekučného poriadku exekučným titulom, na podklade ktorého je exekučný súd povinný vykonať exekúciu voči subjektom zaviazaným v exekučnom titule na povinnosť zaplatiť pohľadávku oprávneného;

2. Krajský súd v Košiciach v nesúlade s § 157 ods. 2 OSP neuviedol, ako vec právne posúdil; odôvodnenie uznesenia 3 CoE 15/2011-115 je nedostatočné, právne nepodložené a riadne neodôvodnené.“.

V ďalších častiach sťažnosti uvádza sťažovateľka argumenty, prostredníctvom ktorých ozrejmuje, prečo podľa jej názoru došlo v danej veci k prekročeniu právomoci exekučného súdu, pričom okrem iného poukazuje na to, že *„Dôvodom na vyhlásenie exekúcie za neprípustnú a jej zastavenie nemôže byť ani neskoršie rozhodnutie súdu, ktorým bolo inak rozhodnuté o otázke riešenej v konaní, výsledkom ktorého bol exekučný titul. Bráni tomu materiálna právoplatnosť exekučného titulu znamenajúca jeho záväznosť pre*

účastníkov konania a v tomto rozsahu aj pre všetky štátne orgány, a tiež jeho nezmeniteľnosť, ktorá sa prejavuje ako prekážka brániaca novému prejednaniu veci. Dôsledkom tejto vlastnosti vykonávaného rozhodnutia je nemožnosť preskúmania jeho vecnej správnosti v exekučnom konaní (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 5 Cdo 147/2002). V tejto súvislosti sťažovateľ zároveň poukazuje na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 3 Cdo 100/2001, podľa ktorého právoplatný rozsudok o žalobe na plnenie vytvára z hľadiska identity predmetu konania prekážku veci rozsúdenej pre konanie o žalobe na určenie, či tu právo alebo právny vzťah je alebo nie je, vychádzajúcej z rovnakého skutkového základu. Analogicky je nutné aplikovať tento právny stav aj na exekučné konanie, kde neprislúcha exekučnému súdu nielen spochybňovať, ale i rozhodovať o existencii či neexistencii práva, resp. existencii záväzku povinných, ak bolo takéto právo priznané oprávnenému právoplatným a vykonateľným rozhodnutím súdu. Ak by mal exekučný súd vykonať takéto preskúmanie veci v rámci exekučného konania, muselo by to byť v zákone výslovne uvedené, pretože takéto preskúmanie ide nad rámec preskúmania formálnej a materiálnej vykonateľnosti exekučného titulu (I. ÚS 5/2000).“.

Sťažovateľka taktiež tvrdí, že k porušeniu jej v sťažnosti označených práv došlo aj nedostatočným odôvodnením namietaného uznesenia krajským súdom *«v dôsledku jeho opomenutia „jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu“»*, ktoré *„nemá kvalitu potrebnú na naplnenie sťažovateľovho práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR , ani na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru“.*

Na základe uvedeného sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd o jej sťažnosti takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu priznané čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a ľudské právo na spravodlivý proces priznané čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní pred Krajským súdom Košice vo veci 3 CoE 15/2011-115 porušené bolo.

2. Uznesenie Krajského súdu Košice sp. zn. 3 CoE 15/2011-115 zo dňa 13. apríla 2011 sa ruší. Vec sa vracia na ďalšie konanie.

3. Sťažovateľovi priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 314 euro a 16 centov, ktorú je Krajský súd Košice povinný vyplatiť advokátovi JUDr. J. D. do dvoch mesiacov od vyhlásenia tohto nálezu v sídle Ústavného súdu Slovenskej republiky na jeho účet.“

Ústavný súd v súvislosti s prípravou predbežného prerokovania sťažnosti v súčinnosti s okresným súdom zistil, že sťažovateľkou podané dovolanie proti namietanému uzneseniu bolo medzičasom zaslané na vyjadrenie povinným a po jeho doručení bude spis predložený na rozhodnutie Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súdu dovolaciemu.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Konanie o sťažnostiach je bližšie upravené predovšetkým v § 49 až § 56 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene alebo zjavne neopodstatnené návrhy môže ústavný súd po predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Ústavný súd preskúmal na predbežnom prerokovaní sťažnosť z hľadiska existencie dôvodov podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde. V tejto súvislosti považoval za potrebné poukázať na svoje subsidiárne postavenie pri ochrane ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv.

Z už citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

Zmysel a účel princípu subsidiarity spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré sú v občianskom súdnom konaní povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám alebo právnickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio – inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

Podstatou sťažnosti je tvrdenie sťažovateľky o neposkytnutí potrebnej súdnej ochrany jej nároku tým, že krajský súd namietané uznesenie riadne neodôvodnil,

nereflektoval jej argumentáciu, ale najmä svojím postupom prekročil právomoci exekučného súdu. V súvislosti s tým sťažovateľka tvrdí, že *«Prvostupňový a odvolací súd si v tomto konaní vytvorili vlastný názor, ktorý nemá oporu v platných ustanoveniach zákona je „šikanovaním“ účastníka konania nad rámec platného zákona, pričom takýmto postupom súdov sťažovateľ*[ka] *stratil*[a] *možnosť vymáhať svoju pohľadávku cestou exekučného konania napriek skutočnosti, že boli splnené všetky zákonné predpoklady na jej vymáhanie touto cestou.*

V okolnostiach prípadu súd zastavením exekúcie odoprel sťažovateľ[ke] *právo na súdnu ochranu je*[j] *už priznaného práva vo fáze exekúcie. „Právny názor“ prvostupňového i odvolacieho súdu je chybný a jeho dôsledkom je odňatie práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.».*

Na základe toho sťažovateľka dospela k záveru, že namietaným uznesením došlo k porušeniu jej základného práva, ktoré jej garantuje čl. 46 ods. 1 ústavy, a tiež práva garantovaného čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Zo samotnej sťažnosti, ale tiež zo zistení ústavného súdu vyplynulo, že ochrany svojich ústavou a kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv sa sťažovateľka domáha tak sťažnosťou podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, ako aj dovolaním podaným proti namietanému uzneseniu 16. júna 2011, o ktorom do predbežného prerokovania sťažnosti nebolo rozhodnuté, resp. spis nebol ešte ani postúpený najvyššiemu súdu ako súdu dovolaciemu. Z uvedeného vyplýva, že v okolnostiach daného prípadu sťažovateľka podaním dovolania (založeného na v zásade obdobnej argumentácii, akú uplatňuje v sťažnosti podanej ústavnému súdu), ako aj podaním sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy vedome vytvorila stav, keď by o jej veci mali súbežne rozhodovať dva orgány súdneho typu (najvyšší súd ako dovolací súd a ústavný súd), čo nie je v podmienkach právneho štátu rešpektujúceho princíp právnej istoty ústavne aprobovateľné, pretože by tým mohlo dôjsť k vydaniu dvoch rozdielnych rozhodnutí v tej istej veci. Vzhľadom na skutočnosť, že uplatnenie právomoci dovolacieho súdu vo veci sťažovateľky predchádza uplatneniu právomoci ústavného súdu, možno považovať podanie sťažnosti ústavnému súdu

ešte pred rozhodnutím dovolacieho súdu o poslednom procesnom prostriedku, ktorý bol sťažovateľkou využitý, ako predčasné (porovnaj napr. IV. ÚS 242/2010).

Ústavný súd môže prijať sťažnosť na ďalšie konanie a meritórne o nej rozhodnúť až vtedy, ak príslušné orgány verejnej moci už nemajú možnosť namietaný stav zásahu do základných práv alebo slobôd napraviť.

Súčasťou konštantnej judikatúry ústavného súdu je aj právny názor, podľa ktorého vyčerpanie všetkých opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na použitie ktorých je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných právnych predpisov, neznamená samotné podanie oprávnenou osobou, ale až rozhodnutie o ňom príslušným orgánom (IV. ÚS 177/05, IV. ÚS 142/2010, IV. ÚS 180/2010).

Iba za predpokladu, že sťažovateľ využil všetky jemu dostupné právne prostriedky súdnej a inej ochrany svojho základného práva alebo základnej slobody a nebol s ich uplatnením úspešný, môže predložiť sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy pre namietané porušenie svojho základného práva alebo slobody ústavnému súdu. K tomu treba dodať, že sťažovateľ nemá podľa ústavy, zákona o ústavnom súde a stabilizovanej judikatúry ústavného súdu na výber, ktorý z oboch ústavne existujúcich systémov súdnej ochrany využije, ale je povinný postupovať od súdnej ochrany poskytovanej všeobecnými súdmi k súdnej ochrane, na ktorú je kompetentný ústavný súd. Toto „poradie“ sa nedá sťažovateľom ovplyvniť a jeho vnútorná logika vychádza z toho, že aj všeobecné súdnictvo je zodpovedné za ochranu základných práv a slobôd na úrovni jeho právomocí.

Ústavný súd už vyslovil názor (podobne napr. I. ÚS 169/09, I. ÚS 289/09, IV. ÚS 49/2010, IV. ÚS 142/2010, IV. ÚS 145/2010, IV. ÚS 195/2010), že v prípade podania mimoriadneho opravného prostriedku (dovolania) a súbežne podanej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je takáto sťažnosť považovaná za prípustnú až po rozhodnutí o dovolaní.

Ústavný súd už v tejto súvislosti taktiež judikoval (napr. m. m. I. ÚS 184/09, I. ÚS 237/09, III. ÚS 167/2010, IV. ÚS 49/2010, IV. ÚS 142/2010, IV. ÚS 195/2010), že lehota na prípadné podanie sťažnosti po rozhodnutí o dovolaní bude v takýchto prípadoch považovaná v zásade za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu (porovnaj k tomu aj rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 8. novembra 2007 vo veci Soffer proti Českej republike, sťažnosť č. 31419/04, alebo rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 12. novembra 2002 vo veci Zvolský a Zvolská verzus Česká republika, sťažnosť č. 46129/99, a jeho body 51, 53, 54). Argumentácia sťažovateľky o podaní sťažnosti pred rozhodnutím najvyššieho súdu o dovolaní *„za účelom vyhnutia sa strate práva podať sťažnosť pre stratu lehoty“* v prípade, že by jej dovolanie bolo najvyšším súdom odmietnuté ako neprípustné, nie je preto odôvodnená.

Ak by sa ústavný súd vecne zaoberal sťažnosťou pred rozhodnutím najvyššieho súdu o podanom dovolaní, mohol by neprípustne zasiahnuť do rozhodovania všeobecných súdov. V prípade, ak by ústavný súd čakal na rozhodnutie dovolacieho súdu, mohlo by to navádzať potenciálnych sťažovateľov k obdobnému postupu, aký zvolila v okolnostiach daného prípadu sťažovateľka, t. j. k paralelnému podávaniu sťažností ústavnému súdu zároveň s podaním dovolania, čo vzhľadom na už uvedené nie je opodstatnené.

Vzhľadom na tieto skutočnosti sa ústavný súd podanou sťažnosťou meritórne nezaoberal, ale ju podľa zásady ratio temporis odmietol ako neprípustnú pre predčasnosť podľa § 53 ods. 1 v spojení s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Pretože sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľky v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. augusta 2011